
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:1

Konsekvenser av ökad sekretess

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2022:2 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utreda konsekvenserna av de förändringar i kyrkoordningens 54 kapitel som kyrkomötet fattade beslut om 2020. Utskottet föreslår att motionen avslås. Utskottet anser det inte vara meningsfullt att inleda en utvärdering av bestämmelserna med tanke på den relativt korta tid som förflutit sedan ikraftträdandet av bestämmelserna.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:2.

Motionens förslag

Motion 2022:2 av Petter Nilsson, Konsekvenser av ökad sekretess

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av de förändringar man gjorde i kyrkoordningens 54 kapitel under kyrkomötet 2020 och vilka begränsningar dessa ändringar innebär för transparensen och informationsinhämtningen för oberoende granskande aktörer såsom forskare, journalister, författare samt medlemmar i Svenska kyrkan som önskar att följa upp Svenska kyrkans interreligiösa samarbeten.

Bakgrund

Kyrkomötet beslutade 2020 att införa en bestämmelse i kyrkoordningen som innebär förbud mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser, kyrkoordningen 54 kap. 8 b §. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att det är till skada för dessa förbindelser. Bestämmelsen innehåller också ett förbud mot att i övrigt röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om uppgifterna är hänförliga till ekumenisk och interreligiös verksamhet. Detta senare förbud gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Av 11 § lagen om Svenska kyrkan och 53 kap. 3 § kyrkoordningen framgår det som brukar benämnas den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. Där anges dels att var och en har rätt att ta del av Svenska kyrkans handlingar, dels att denna rätt får begränsas bara om det är särskilt motiverat med hänsyn till skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, Svenska kyrkans ekonomiska intresse eller något synnerligen väsentligt intresse.

Begränsningar i rätten att ta del av kyrkans handlingar regleras i 54 kap. kyrkoordningen och merparten av dessa bestämmelser har sin motsvarighet i den lagstiftning som gäller allmänna handlingar. Med utgångspunkt i den offentlighetsprincip som gäller för Svenska kyrkan ska bestämmelserna i 54 kap. ge ett ändamålsenligt skydd för handlingar och uppgifter som av särskilda skäl inte bör vara offentliga. I begreppet ändamålsenligt skydd ligger också att inte fler uppgifter än nödvändigt ska omfattas av förbudsreglering, då huvudregeln är offentlighet.

Alltsedan kyrkoordningens tillkomst har det i 54 kap. 8 § funnits ett förbud mot att inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission röja uppgifter om en samarbetspartners förhållanden i andra länder. Genom kyrkomötets beslut 2020 infördes bestämmelser i kyrkoordningen om förbud även mot att lämna ut uppgifter om ekumeniska och interreligiösa förbindelser.

Som motiv för att införa bestämmelsen framhöll kyrkostyrelsen i sin skrivelse till kyrkomötet (KsSkr 2020:4) att de dialoger som förs ofta rymmer information om den andra organisationens eller kyrkans inre liv och förhållanden och att inte alla uppgifter som hanteras i dessa sammanhang kan vara offentliga, för att dessa samarbeten och dialoger ska ge önskade resultat. Kyrkostyrelsen anförde vidare att dialogerna i mångt och mycket påminner om diplomatiska samtal och att det i det ekumeniska arbetet förekommer sådana uppgifter som till sin natur typiskt sett är känsliga och därför inte kan röjas utan risk för att den ekumeniska förbindelsen skadas. Därför finns behov av en särskild bestämmelse som skyddar denna typ av uppgifter och där utgångspunkten – på grund av karaktären på de uppgifter som förekommer i det ekumeniska samarbetet – är ett omvänt skaderekvisit. Ett omvänt skaderekvisit innebär att uppgifterna som utgångspunkt ska hemlighållas och bara får lämnas ut om det står klart att så kan ske utan att det är till skada för Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser.

En särskild reglering till skydd för enskilda som deltar i denna verksamhet infördes samtidigt genom 54 kap. 8 b § andra stycket, då de förbindelser som redogjorts för ovan ibland sker på individnivå snarare än med en specifik kyrka eller ett samfund och det också i övrigt kan finnas behov av att skydda uppgifter om enskilda. För att inte bestämmelsen ska stadga ett mer långtgående skydd än nödvändigt gäller skyddet i detta avseende – till skillnad mot regleringen om förbindelser i första stycket – med ett rakt skaderekvisit, vilket innebär att offentlighet ska gälla som utgångspunkt för uppgifterna. Det innebär att en uppgift får hemlighållas endast om det finns någon särskild anledning att anta att ett utlämnande av uppgiften skulle kunna vara till skada eller men för berörd person eller någon till denne närstående.

Kyrkostyrelsen anförde i sin skrivelse att bestämmelserna om skydd för uppgifter inom ekumenisk och interreligiös verksamhet kan förväntas främja förtroendefulla och öppna samtal och därmed underlätta för dialog med andra kyrkor och samfund.

Vid 2021 års kyrkomöte avslogs en motion med samma ordalydelse som den nu aktuella motionen i enlighet med utskottets förslag. Tillsyns- och uppdragsutskottet (TU 2021:11) uttryckte i sina överväganden att utskottet inte ändrat sitt ställningstagande från 2020 i grundfrågan om införande av sekretessbestämmelsen och att bestämmelsen hade varit i kraft en alltför kort tid för att det skulle vara meningsfullt att utvärdera bestämmelsens konsekvenser för kyrkans transparens och för möjligheten till informationsinhämtning för oberoende granskare.

I inledningstexten till kyrkoordningens fjortonde avdelning anges den teologiska grunden för Svenska kyrkans ekumeniska engagemang. Av inledningstexten framgår bland annat att det ekumeniska arbetet sker på nationell nivå, i stiftet och i försam-

lingarna. Församlingsekumeniken pekas ut som särskilt betydelsefull. Det är kyrkostyrelsen som svarar för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund (10 kap. 3 § punkten 3 kyrkoordningen).

TU 2022:1

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:2.

I samband med kyrkomötets beslut (KmSkr 2020:12) om införande av sekretessbestämmelser om skydd vid ekumeniska och interreligiösa förbindelser, 54 kap. 8 b § kyrkoordningen, gjorde tillsyns- och uppdragsutskottet ett noggrant övervägande i sakfrågan om lämpligheten med att införa bestämmelserna (TU 2020:1). Utskottet anslöt sig till kyrkostyrelsens förslag och framförde att det fanns goda skäl att införa den föreslagna sekretessgrunden. Vid 2021 års kyrkomöte fanns en motion med samma ordalydelse som årets motion. Tillsyns- och uppdragsutskottet framhöll i sitt övervägande (TU 2021:11) dels att utskottet inte ändrat sitt ställningstagande i grundfrågan, dels att sekretessbestämmelsen har varit i kraft en alltför kort tid för att det skulle vara meningsfullt att utvärdera konsekvenserna av bestämmelsen. Utskottet vill framhålla att den uppfattning utskottet uttryckte 2021 kvarstår, varför utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Uppsala den 5 oktober 2022

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Daniel Larson, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Daniel Larson, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Emma Hedlundh, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Britt Björneke, Eric Muhl, Bo Herou och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Markus Svensson, Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Sofija Pedersen Videke, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Benny Ahremark Persson, Stig-Göran Fransson, Jimmy Dahllöf, Leif Gustavsson, Linda Sjöo och Maja Bengtsson.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2022:2 till förmån för bifall till motionen.

Ronnie Nilsson